

Danmarks bedste cykelrytter

Af *Palle Offersen, Odense*

Nu nærmer årets Tour de France sig med start i Danmark. Midt i denne cykelfeber er det på sin plads at berette om Danmarks (måske) bedste cykelrytter, der huserede på de europæiske veje og især baner for godt 100 år siden. Her er historien om Thorvald Ellegaard fra Fangel ved Odense.

I 1894 blev der opført en cykelbane i Fruens Bøge få hundrede meter fra Fruens Bøge Station, men på modsatte side af banelegemet end stationsbygning og skovens mange restauranter. Cykelbanen lå bagud skråt til højre i forhold til nedenstående postkort.

Fruens Bøge Station med toget fra Svendborg eller Faaborg mod Odense. Brevkort fra ca. 1915. Stenders Forlag.

Ved indvielsen 28. maj 1894 var cykelbanen en spartansk jordbane, men allerede et år senere blev anlægget moderniseret med en cementeret bane. Tilskuerne fik også mulighed for at spille på totalsator til løbene og tilstrømningen af tilskuere var stor med 2000 besøgende ved åbningen i 1895 og 3000 gæster i pinsen 1896.

På det tidspunkt var de københavnske cykelryttere altdominerende i Danmark, men det ville en lokal ung mand snart få ændret på.

Thorvald Kristian Kristensen blev født den 7. marts 1877 i Fangel. I maj 1895 vandt han sit første cykelløb i Slagelse. Kort efter valgte han og broderen Peter at tage navnet "Ellegaard" efter familiens

landejendom ved Fangel. De to brødre dominerede i de følgende år den nye cykelbane ved Fruens Bøge – og senere i hele Europa.

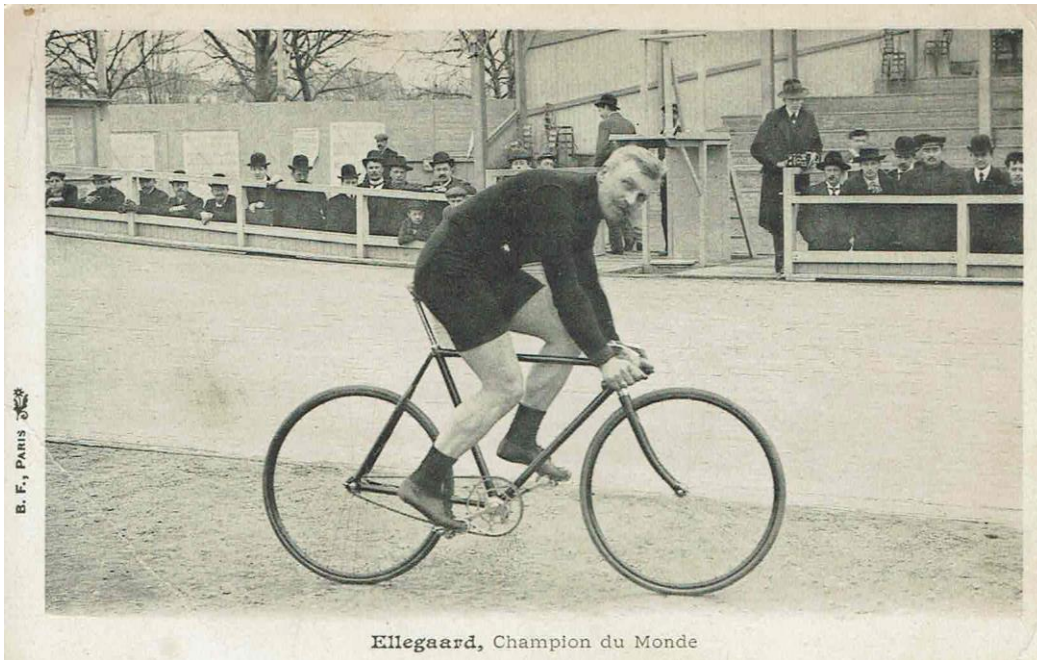
Samtidig med cykelkarrieren blev han uddannet murer, men efter modtagelsen af svendebrevet i 1896 satsede han mere på cykelsporten, og han blev som første rytter i provinsen professionel.

Som aktiv var han mest vindende danske cykelrytter nogen sinde med seks VM-titler, tre EM-titler og hele 24 DM-titler. Han præsterede at vinde i alt 925 løb på 153 forskellige cykelbaner verden over i de 31 år, hvor han var aktiv.

Postkort med Thorvald Ellegaard antageligt fra hans andet verdensmesterskab i sprint i 1902. Ubrugt postkort med tilføjelse af dato, og hvor han fejlagtigt kaldes Theodor.

Fransk postkort med Thorvald Ellegaard. Ubrugt og dato usikker, men antageligt fra omkring 1906, hvor han vinder verdensskabet i sprint for fjerde gang.

Da cykelkarrieren gik på hæld åbnede de to Ellegaard-brødre en fælles cykelforretning i Odense. Den blev placeret i byens vestlige del ved indgangen til Vesterbro. Butikken var ikke en ubetinget succes, og den blev efter nogle år lukket igen. I stedet takkede Thorvald ja til jobbet som sportslig leder af Ordrupbanen i 1926 og frem til 1938.

Thorvald og Peter Ellegaard åbnede en cykelforretning på hjørnet af Vesterbro og Søndergade. Her ses butikken til højre "Brdr. Ellegaard" mod Søndergade fra nord med avisiosk. Til venstre hjørneejendommen Søndergade 2, som i 1817-1851 var ejet af kongen som toldbod ved indgang til byen.

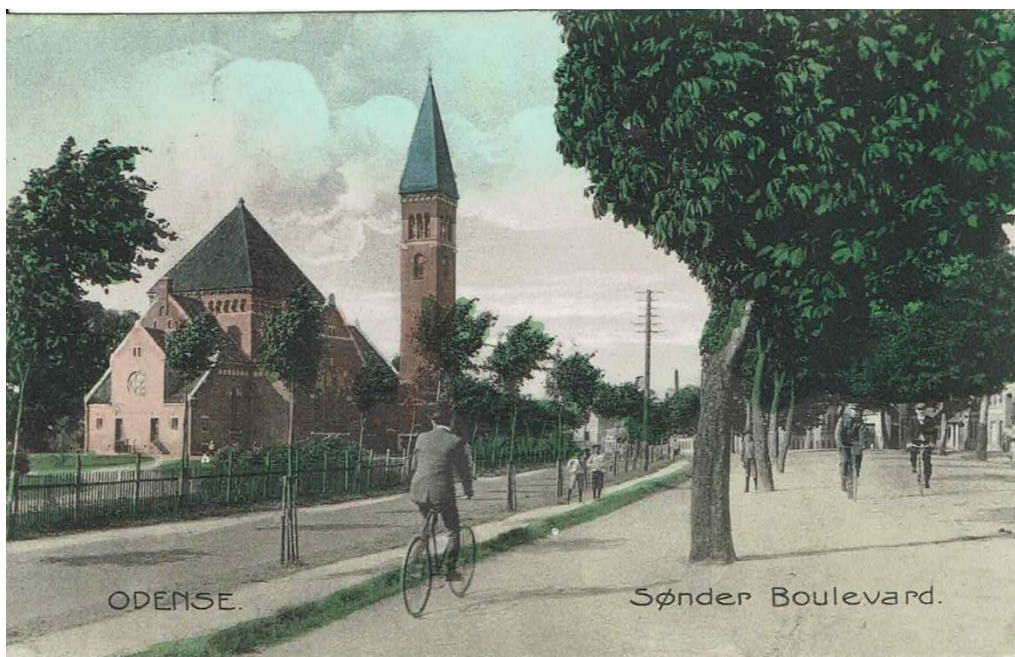
Brevkort fra ca. 1925. O. Stamer forlag nr. 9117. Fotograf: Schmidt. Postsendt 1928.

Den efterfølgende hæder af Thorvald Ellegaard var markant. Her skal blot nævnes:

- Første sportsudøver der blev udnævnt til Ridder af Dannebrog.
- Æresborger i Odense.
- Dansk Idræts-Forbund kårede i 1996 Thorvald Ellegård som et af Danmarks fem største mandlige sportsnavne nogensinde.
- Odense cykelbane bære navnet "Torvald Ellegaard Arena".

Når vi taler om Odense og cykler, er det ikke kun i nutiden, at byen markerer sig som Danmarks cykel by nr. et. Allerede i 1890'erne vandt cyklen stigende indpas blandt byens borgere – eller i hvert fald den del af befolkningen, der havde råd. Flere, især cykelhandlere, tilbød kurser i cykling. De fleste cykellærere var militærfolk, som brugte fritiden til en ekstra indtægt.

I 1898 var cyklen så udbredt i byen, at den første cykelsti blev anlagt i Søndergade, eller som området hed på det tidspunkt: på Heden. Det var første cykelsti i Danmark. Heldigvis er der kommet mange flere til siden.

På Sdr. Boulevard blev Danmarks første cykelsti anlagt sammen med en bred kørevej og ridesti. Sporvognslinjen blev i 1911 anlagt på vejen tv. for cyklisten, set mod nord. Brevkort fra ca. 1908. Stenders forlag nummer 8976. Postsendt 24.05.1908.

Det var min lille fortælling om en dygtig cykelrytter, der viste vejen for mange efterfølgende dygtige danske cykelryttere på bane og landevej.